

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci Svarez, Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia
Sacrarum Literarum Primarij Professoris. Tractatvs De
Legibvs, Ac Deo Legislatore**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1619

Cap. XI. Quæ & qualis promulgatio sit de ratione conditiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94074](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94074)

Cap. XI. An promulgatio fit de ratione legis, & quæ sufficiat.

amplam, & generalem, quam fecit Benedict. XII. pro tempore tantum vitæ suæ, ut in ea expressè dicitur, vocat autem illam institutionem, quia pro illo tempore voluit habere vim, & stabilitatem legis, & quia solum ex parte materiæ, quæ temporalis fuit, certam durationem habuit. De regulis Cancellariæ negant multi esse veras leges, ut ibi refert Gomez, & Felin. in cap. ex parte, de resc. num. vlt. vel certè si per modum legum, & constitutionum feruntur, modus durationis earum ex se perpetuus est, licet ex speciali declaratione Papæ aliquam fortè limitationem habeant, quod hic non potest amplius declarari.

CAPVT XI.

An de ratione legis fit promulgatio, & quæ sit sufficiens.

Unde Gm. Felin.

Hæc conditio ferè ab omnibus Doctoribus ad complementum legis postulat, ut videre licet in D. Thoma d. q. 90. art. 4. & aliis scriptoribus ibi, & super iura statim alleganda, & in Summis verb. lex, crediturque comprehensa ab Ihsidor. in d. cap. erit autem lex, sub alia conditione, in qua postulat, ut lex sit clara, & manifesta; ne aliquid per obscuritatem captationem continet. 3. Etym. c. 10. & lib. 5. cap. 21. Hæc enim conditio potest intelligi primò de ipsis verbis, ut sint clara, & perspicua, ne occasione præbeant erroris, aut tergiversationis, vel opinionum, & interpretationum, ex quibus & fraudes & lites nasci solent, & in hoc sensu videtur præcipue ab Ihsidoro posita. Sic autem requiritur maximè ad perfectionem legis, non est tamen de essentia, & vix potest diligentia humana adhiberi, qua vitentur dubia, quæ circa legum intelligentiam oriuntur. Secundo tamen modo potest intelligi, quod lex debet esse manifesta, id est, publicè propolita, ut ab omnibus legi possit, vel audiri, & hoc modo erit conditio magis essentialis, quam vel etiam intendit Ihsidor. vel certè illam supponit, quia specialiter agit de lege humana, de qua dixerat à legendo esse dicta, quia debet esse scripta, ut ab omnibus legi possit. Vnde ibidem concludit debere esse pro communi utilitate conscriptam, quod sine promulgatione habere non potest. Et in eodem lib. cap. 10. ait; legem esse conscriptionem populi, quia maiores natu simul cum plebibus aliquid sanxerunt. In quo includit promulgationem. Eandem conditionem indicat Gratian. in s. leges, ubi exponit verba August. lib. de vera relig. cap. 31. quæ ibi retulerat cap. in istis; videlicet; leges postquam institutæ, & firmatæ sunt, non posse à subditis iudicari. Ad dicit autem Gratian. tunc leges institui, quando promulgantur; firmari autem, quando moribus recipiuntur.

Gratian. Augustin.

Habet autem hæc proprietas specialem difficultatem in lege æterna, quia ut æterna est, non videtur capax promulgationis, quam difficultatem in li. seq. tractabimus, quia hic non potest vna ratio communis illi legi cum aliis reddi, & ideo præ oculis habenda est distinctio supra insinuata de duplici lege, seu duplici statu legis, vnus est mere interior, prout lex consideratur in mente legislatoris, alius est exterior, prout lex existit extra legislatorem, vel in ipsis subditis, vel in aliquo signo manifestante voluntatem legislatoris. Promulgatio ergo, ut ex vi ipsius vocis constat, dicitur respectu legis æternæ: nam promulgatio dicit publicationem legis, per quam possit à subditis cognosci, quæ non potest cadere in legem, nisi ut exterior procedentem. Lex autem æterna tantum dicit legem in mente Dei conceptam, & ideo non potest eadem ratio promulgationis ad eam applicari, quo modo autem in illa locum habeat, in loco allegato videbimus.

Illam ergo omittam, de aliis legibus, seu de lege exteriori, quia optima est ratio D. Tho. Quia ut lex plenè constituta sit, oportet, ut habeat efficaciam obligandi, sed

hæc non habet, donec promulgetur; ergo donec promulgetur non est vera lex, ac subinde promulgatio est de ratione legis. Maior constat, quia lex est mensura, & regula communis operationum habens vim cogendi, ut Arist. dixit, & intrâ probabitur, quia in hoc differt à consilio, & qualibet alia monitione. Minor etiam probatur, quia ut regula de se obliget, oportet, ut quantum est ex parte sua sit sufficienter propolita. Est autem lex regula non pro vna, vel altera persona, sed pro tota communitate lata; ergo debet esse propolita publico modo, & communitati accommodato; talis ergo publicatio, seu propolitio promulgatio appellatur. Quam rationem insinuavit Iustinian. C. de legib. in leg. *Leges sacras sicut in illis intelligi ab omnibus debet, ut vniuersis, præsertim pro eorum manifestis intelligit, prohibita declinandi, & faciant præcepta.* Vnde etiam sumitur confirmatio, quia lex postulat obedientiam à subditis, quæ præstari non potest, nisi lex sit sufficienter propolita, & quia non obligat singulos, nisi quatenus sunt pars communitatis, ideo ut obliget debet communitati proponi, quod est promulgari. Denique lex est præceptum Principis, ut Princeps est; ergo oportet ut per eam loquatur Princeps ut persona publica, quod tunc facit, quando legem promulgat: alias si priuatim loquatur, nondum loquitur ut persona publica, & ideo non sufficit ad obligandum, nec ad constituendam legem.

Est præterea obseruandum, hanc promulgationem aliter in naturali lege, aliter verò in positua requiri: nam in priori inuenitur certus modus promulgationis à natura definitus, quia sicut illa lex naturalis est, ita ex se determinat conditiones legis. Promulgatur ergo eo ipso, quod ex natura ipsa manat. Oritur enim ex specifica ratione talis naturæ, & ideo licet promulgatio fiat in singulis, non censetur esse propolita particularis, sed communis vox totius naturæ, vel potius auctoris eius, quia licet loquatur ad singulos, loquitur ut persona publica, quia loquitur ut auctor ipsius naturæ, iuxta illud, *Signum est super nos lumen vultus tui.* Quomodo etiam intelligant aliqui illud Ioan. *Illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.* Verum tamen hoc de lumine gratiæ magis intelligitur: potest autem in præsentem attribui legi naturali, quatenus diximus comprehendere supernaturalia præcepta connaturalia gratiæ: illa enim lex non promulgatur à Deo ut auctore puræ naturæ, sed ut auctore gratiæ; promulgatur autem eo ipso, quod gratiam infundit. Et quia de se paratus est ad infundendum, & promulgandum omnibus lumen fidei, per quod lex illa manifestatur, ideo dicitur, quantum est ex se omnes illuminare, ut in tractatu de Gratia latè dicemus. Et ita sicut nunquam defuit in vniuerso sufficiens fidei propolitio, quantum fuit ex parte Dei, ita nunquam defuit sufficiens illius legis promulgatio. Modus autem quasi connaturalis illius legis fuit, ut inciperet à diuina revelatione; postea verò per traditionem descenderet à parentibus ad filios, præueniente simul, & cooperante Deo cum singulis ad illuminationem illius legis percipiendam; sed de hoc plura in dicto tractatu de Gratia.

Alia verò ratio est de lege positua, siue diuina, siue humana: hæc enim semper fertur per se primò pro aliqua communitate, & ideo semper requirit vocem publicam legislatoris per se, vel per alium communitati loquentis; non tamen ex se determinat certum modum illius publicæ manifestationis, sed ab ipsomet legislatore præscribendus est, quia non potest aliunde determinari. Et ita obseruatum videmus tamen in legibus diuinis, quam in humanis. Quod quidem de lege diuina veteri constat Exodi 19. & 20. ubi magnis signis, & prodigijs promulgata est publicè. De lege autem noua ex actibus Apostolorum, ubi post admirabilem, & publicum aduentum Spiritus sancti, cepit ab Apostolis publicè prædicari, donec in omnem terram exiit sonus eorum. De qua promulgationem

4. Diuersa p̄b promulgatione requirit in lege positua ac in naturali.

Psal. 4. Ioan. 1.

5.

REZ
PTIO
113

ne, quando consummata fuerit, dicemus in ultimo libro. De legibus autem humanis idem constat ex vfu, & quoad leges canonicas sumitur ex cap. 1. de postul. Prælat. & ex cap. 2. de constit. Quoad civiles verò declaratum hoc est in Authent. vt facta notat constitutiones, Collat. 5. Vnde Gratian. in §. sub cap. in istis, d. 4. Leges (inquit) iunc instituuntur, cum promulgantur. In particulari autem de promulgatione requiritur in singulis generibus legum, præsertim humanarum, dicemus inferius suo loco.

Gratian.

6. *Quæ propositio, & promulgatio legum sit necessaria.*

Nunc ergo in genere sufficiat, necessariam esse aliquam propositionem externam, & sensibilem factam ita publicè, & cū tanta temporis latitudine, vt moraliter possit ad notitiam necessarium est, vt obligare possit, quod per se ad legem spectat. An verò ad aliquem effectum legis minor promulgatio sufficiat, habet specialem questionem tam circa legem humanam, quam circa diuinam, quæ ex diuersis principijs oritur, & ideo tractando de illis melius explicabitur.

An promulgatio sit conditio necessaria ex parte legis obligantis, an ex parte subditorum qui obligantur. Castro.

Potest autem hic quæri, an hæc promulgatio requiratur solum vt conditio necessaria ex parte hominis, quia non potest obligari, nisi cognoscat legem, vel etiam requiratur ex parte ipsius legis, quia non potest obligare, nisi sit promulgata. Multi enim nihil inter hæc duo distinguere videntur. Vnde Castro lib. 1. de lege pœnal. cap. 1. tantam dicit esse huius promulgationis necessitatem, vt nec Deus ipse possit lege positiua ab eo data aliquem obligare sine legis publicatione. Hoc autem est verum de publicatione, vt dicitur notitiam legis proportionatam obligationi: hæc enim est necessaria ex parte ipsius hominis, quia nisi ei proponatur obiectum, nõ potest moueri, nec peccare, & ita non potest cum effectu obligari. Promulgatio autem publica, & externa, ac sensibilis, de qua nunc tractamus, non est ita necessaria in legibus Dei de potentia absoluta, quin possit ipse tanquã supremus dominus obligare omnes per priuatam notitiam etiam merè interiore. Ille autem modus non esset hominibus accommodatus, & præsertim promulgatione, seu cõmunitate humana. At verò simpliciter, & ex natura rei loquendo, talis promulgatio est necessaria ex parte ipsius legis, quia hoc postulat conditio legis, quatenus est regula publica totius cõmunitatis, vt dictum est, & ideo licet lex sit à Principe decreta, & publicari mandata, quamdiu promulgata non est, non obligat, etiam si priuatim sciatur. Postquam autem promulgata est, de se iam obligat omnes, ad quos per se potest notitia eius peruenire, nec oportet, vt alia intimatio quasi iuridica singulis fiat, vt dicitur d. cap. 1. de postul. Prælat. & tractando de lege humana latius explicabitur.

7.

An sit de ratione legis acceptatio subditorum, quæ post promulgationem sequitur, vt videtur insinuare Gratian. supra dicens, leges institui, cum promulgantur: firmari, cum moribus suscipiuntur. Sed hoc dubium non habet locum in legibus diuinis, sed solum in humanis, & ideo illud infra tractandum remitto. Et dico breuiter, illam conditionem non esse de ratione legis, nec formaliter conuenire alicui legi: nõ quodammodo cum illius ratione pugnare: nam de ratione legis est, vt vim habeat obligandi: si autem pendeat ex acceptatione subditorum, iam non tam ipsa obligaret, quã ipsi subditi voluntariè se submitterent legi. Si ergo aliquid quando requiritur populi acceptatio, vel est propter imperfectam potestatem Principis, quia tantum sub hac conditione, & dependentia potestatem recipit, vel est ex benignitate legislatoris, qui non vult vt sua absoluta potestate. Vnde quando dicitur lex humana firmari moribus vtentium, non tam iure, quam factò intelligendum est, vt sensu Archid. in d. §. lex. d. 4. & ibi Turrec. art. 2. sed de hoc plura tractando de legibus humanis.

Resolutio.

Archidia. Turrec.

8.

Denique dubitari potest, an esse scriptam sit de ra-

tionem legis. Ratio dubij est, quia Isidor. sæpe hoc pernit in definitione legis: nam lib. 5. Etymol. cap. 5. Lex sit de ratione (inquit) est constitutio scripta: habetur in cap. 3. d. 1. & in hoc distinguit legem à iure, & à consuetudine ibi Isidor. dem. Vnde D. Thomas 2. 2. q. 57. a. 1. ad 2. dicit, ius sicut scriptum redigatur, vocari legem: & Arist. in Rhetor. D. Thom. ad Alexand. in principio definit legem, dicens, Lex est communis ciuitatis cõsensu, qui scriptis præcepit, quomodo vnumquodque agendum sit. Et similia repetit cap. 2. & Cicer. 1. & 2. de legib. Legem populariter dictam Cicero esse illam, quæ scripto sancit, quod vult. Atque ita Turrec. in cap. lex. d. 1. art. 2. simpliciter pronunciat, Turrec. de essentia legis esse scripturam, vbi alios pro hac sententia refert.

Sed hoc dubium non potest eodem modo tractari aut definiti in omnibus legibus: vt enim omittamus legem æternam, quæ intra Deum est, & non nisi metaphoricè dici potest scripta: lex etiam naturalis non est scripta, nisi metaphoricè in mente, seu in corde hominum. Inter leges autem diuinas positiuas, lex vetus Scripturam necessariò requirebat, quia Deus ita voluit illam tradere, & nihil illi addi tantquam pertinens ad diuinum ius: & ideo lex illa scripta per antonomasiã dicitur. At verò lex gratiæ non requirit per se, quòd sit scripta in membranis: sed in cordibus. Vnde non limitatur ad scripturam, sed antiquior est illa, & sine illa sufficienter promulgata fuit, vt postea videbimus. Hinc ergo euidenter conuincitur, scripturam materialem, & externam, de qua est questio, non esse de ratione legis. De lege autem humana dicendum est, regulariter, & ordinariè non fieri sine scriptura, quia re vera ita expedit, vt leges sint conspicuæ, & non facillè mutabiles. Et hinc fit, vt ab his, quæ frequentius accidunt, sepe tales leges dicantur per scripturam publicam ferri. Nihilominus tamen in rigore, ac per se loquendo, non est scriptura de essentia legis, vt est communis sententia iuris interpretum in rubr. de constit. vbi præcipuè Panormit. & Felin. & pluribus confirmat Selua tract. de benef. c. 22. n. 14. Et ita Castro lib. 1. de lege pœnal. c. 1. in definitione legis sub distinctione ponit, quòd selus sit voce, aut scripto promulgata, quam distinctionem ipse nõ probat, sed vt manifestam supponit. Idemq; admittit Turrec. d. ar. 2. in fine, & dicit posse sumi ex Isidoro. Fauet etiam Arist. lib. 10. Ethic. cap. vit. dicitur, Lex est sermo ab aliqua prudentia profectus, &c. Ratio verò est, quia etiam verbo potest præceptum superioris sufficienter intimari non solum priuatè personæ, sed etiam cõmunitati, si voce præconis sufficienter publicetur, & postea maneat in memorijs hominum, & per traditionem conferuetur, & tunc etiam distingueretur talis lex à consuetudine, vt constat. Itaque ex natura rei nihil aliud probari potest; an verò ex iure ciuili, vel canonico scriptura interdum requiratur ad legis obligationem, postea videbimus.

CAPVT XII.

Quæ definitio legis ex dictis conditionibus eius colligatur.

Hanc methodum seruauit D. Thomas d. q. 90. ar. 4. vbi ex proprietatibus legis, quas tradiderat, definitionem eius concludit, de qua statim dicam. Aliæ enim traduntur definitiones legis, quas Sot. ibi lib. 1. q. 1. & Castro lib. 1. de lege pœnali. cap. 2. & alij moderni referunt, & reijciunt. Sed non oportet in hoc immorari, quia re vera non sunt definitiones, sed enomia legis, vel non dantur de lege in communi, sed de aliqua in particulari. Sic dixit Cicer. 1. de Leg. b. Legem esse quosdam aeternum in mente Dei existens, & lib. 2. esse etiam ratione summi Iouis, &c. quæ conueniunt legi æternæ. Iterum verò dixit, legem